

**MAHARAJA GANGA SINGH UNIVERSITY,
BIKANER**

Bachelors in Arts (B.A.)

Choice Based Credit System (CBCS)

Syllabus

Subject: Punjabi

ਪੰਜਾਬੀ

B.A. SEM.- I & II (2024-25)

B.A. SEM.- III & IV (2025-26)

B.A. SEM.- V & VI (2026-27)

Disclaimer:

The CBCS syllabus has been approved by the Academic Council on and Board of Management. Any query may kindly be addressed to the concerned Faculty.

SEMESTER SYSTEM SYLLABUS

Choice Based Credit System STRUCTURE OF PROGRAMME Subject: PUNJABI

SEMESTER- I (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT12	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

SEMESTER- II (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT22	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

SEMESTER- III (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT32	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

SEMESTER- IV (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT42	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

SEMESTER- V (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT52	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

SEMESTER- VI (Total 6 credits: 150 Marks)

Paper Code	Paper Name	Code	L	T	P	Total Credits	Maximum Marks		Total Marks	Minimum Passing Marks (%)
							Internal	External		
PUNJ4.5DCCT62	Punjabi (C.C.)	DCC	5	1	0	6	30	120	150	36

Pattern of Examination

Punjabi (Core Course) subject will carry total 150 marks in each semester. For regular students the distribution of total 150 marks is as follows: -

Total Marks- 150 = Theory- 120 Marks + Internal (Overall)- 30 Marks

(A) For Theory course (120 Marks):-

- ❖ The syllabus of this subject (Punjabi) will be divided into 5 units.
- ❖ The question paper shall contain three (A, B & C) Sections.
- ❖ Section A (20 Marks) shall contain 10 questions two from each Unit. Each question shall be of 2 Marks. All the questions are compulsory. Section A will be prepared such that questions (i) through (v) are multiple-choice questions, while questions (vi) through (x) will be fill-in-the-blank questions.
- ❖ Section B (40 Marks) shall contain 5 questions (two from each unit with internal choice). Each question shall be of 8 Marks. The candidate is required to answer all 5 questions. The answers should not exceed 150 words.
- ❖ Section C (60 Marks) shall contain 5 questions, one from each Unit. Each question shall be of 20 Marks. The candidate is required to answer any three questions by selecting these three questions from different units. The answers should not exceed 400 words.

(B) For Internal Assessment (30 Marks):-

- ❖ The Overall internal assessment will be of 30 Marks.
- ❖ A continuous assessment process will be adopted to achieve and ascertain the objectives and learning outcomes. Marks for internal examination should be awarded on basis based on class tests, seminars, assignments, presentations, other activities etc.

For example: -

Assignment / Project / Oral	- 10 Marks,
Group Discussion / Class Test	-10 Marks
Subject Knowledge & Skills	- 5 Marks,
Behavior & Classroom Attendance-	- 5 Marks

Special Note: A student must secure a minimum of 36% marks in the question paper and internal assessment separately to pass.

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਪੈਟਰਨ

ਕੋਰ ਕੋਰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 150 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੁੱਲ 150 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ: -

ਕੁੱਲ ਅੰਕ- 150 = ਥਿਊਰੀ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ)- 120 ਅੰਕ + ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਸਮੁੱਚਾ) - 30 ਅੰਕ

(A) ਥਿਊਰੀ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ) ਦਾ ਪੈਟਰਨ (120 ਅੰਕ):-

- ❖ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ 5 ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- ❖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ (ੳ), (ਅ) ਅਤੇ (ੲ) ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ।
- ❖ ਸੈਕਸ਼ਨ (ੳ) ਕੁੱਲ-20 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਸਵਾਲ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ (ੳ) ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ (i) ਤੋਂ (v) ਤੱਕ ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ (vi) ਤੋਂ (x) ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣਗੇ।
- ❖ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਅ) ਕੁੱਲ-40 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ 5 ਸਵਾਲ (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 5 ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਹਰ ਸਵਾਲ 8 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ❖ ਸੈਕਸ਼ਨ (ੲ) ਕੁੱਲ-60 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ (ੲ) ਵਿੱਚ 5 ਸਵਾਲ (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 3 ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 400 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਹਰ ਸਵਾਲ 20 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(B) ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਪੈਟਰਨ (30 ਅੰਕ):-

- ❖ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ 30 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ❖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਾਲਜ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 30 ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ / ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ / ਮੌਖਿਕ	- 10 ਅੰਕ,
ਸਮੂਹ ਚਰਚਾ/ਕਲਾਸ ਟੈਸਟ	-10 ਅੰਕ
ਵਿਸ਼ਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਹੁਨਰ	- 5 ਅੰਕ,
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਹਾਜ਼ਰੀ	- 5 ਅੰਕ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ : ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 36 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर

बी.ए. (प्रथम सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

काव्य संग्रह 'शब्द सवेरा' (संपादक: हरिभजन सिंह) में शामिल कवियों की रचनाओं / कविताओं की प्रसंग सहित व्याख्या, कविता के कथानक, सार, विषय वस्तु, केंद्रीय भाव।

इकाई 3

काव्य संग्रह 'शब्द सवेरा' (संपादक: हरिभजन सिंह) में शामिल कवियों का जीवन, साहित्यिक योगदान एवं काव्य कला।

इकाई 4

1500 से 1700 ई. तक के पंजाबी साहित्य में उपजी धाराएँ - गुरुमति कावि धारा, सूफी कावि धारा, किस्सा कावि धारा, बीर रसी कावि धारा। गुरु नानक काल: एक स्वर्ण युग, श्री गुरु ग्रंथ साहिब जी: मूल परिचय।

इकाई 5

अशुद्ध शब्दों से शुद्ध शब्द। पर्यायवाची शब्द, अनेकार्थक शब्द, अनेक शब्दों के स्थान पर एक शब्द, विलोम शब्द। उपसर्ग (अगेतर) और प्रत्यय (पिछेतर)। हिंदी पंक्तियों का पंजाबी में अनुवाद।

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:

1. हरिभजन सिंह (संपादक), शब्द सवेरा (काव्य संग्रह), प्रकाशन ब्यूरो, पंजाब विश्वविद्यालय, चंडीगढ़।
2. पंजाबी साहित्य का इतिहास (आदिकाल से 1700 ई.) पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
3. प्रो. ब्रह्मजगदीश सिंह, प्रो. राजबीर कौर, पंजाबी साहित्य का इतिहास, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
4. पंजाबी साहित्य का इतिहास (भाग 1 व 2), भाषा विभाग पंजाब, पटियाला।
5. किरपाल सिंह कसेल, प्रमिंदर सिंह, गोबिन्द सिंह लांबा, पंजाबी साहित्य की उत्पत्ति ते विकास, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
6. जोगिन्दर सिंह, पिंगल अते अरूज, पंजाबी साहित्य अकादमी, लुधियाना।
7. अजोकी पंजाबी का व्याकरण, पंजाब स्कूल सिखिया बोर्ड, साहिबजादा अजीत सिंह नगर।
8. सुरेन्द्र सिंह खैरा, पंजाबी भाषा व्याकरण अते बंतर, प्रकाशन ब्यूरो, पंजाबी विश्वविद्यालय, पटियाला।
9. बूटा सिंह बराड़, पंजाबी व्याकरण सिद्धांत अते विहार, 5आब प्रकाशन, जालंधर।
10. डा. ज्योति शर्मा, पंजाबी व्याकरण, वारिस शाह फाउंडेशन, अमृतसर।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਪਹਿਲਾ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸ਼ਬਦ ਸਵੇਰਾ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸ਼ਬਦ ਸਵੇਰਾ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਕਲਾ।

ਯੂਨਿਟ 4

1500 ਤੋਂ 1700 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਪਜੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ, ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ, ਬੀਰ ਰਸੀ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲ: ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦ। ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ। ਅਗੇਤਰ ਅਤੇ ਪਿਛੇਤਰ। ਹਿੰਦੀ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾਦਕ), ਸ਼ਬਦ ਸਵੇਰਾ (ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ 1700 ਈ.) ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
3. ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
4. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ 1 ਅਤੇ 2), ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ।
5. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
6. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਗਲ ਅਤੇ ਅਰੂਜ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
7. ਅਜੇਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖੀਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ।
8. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਤਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
9. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ, 5ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ।
10. ਡਾ. ਜੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर

बी.ए. (द्वितीय सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

एकांकी संग्रह- छः दर्शन (संपादक- संत सिंह सेखों) में शामिल एकांकी में प्रसंग सहित व्याख्या, एकांकी के कथानक, एकांकी सारांश, विषय वस्तु, साहित्यिक आलोचना, पात्रों का चरित्र चित्रण।

इकाई 3

नावल 'सच नू फाँसी' (नावलकार-जसवंत सिंह कंवल) के कथानक, नावल का सारांश, विषयवस्तु, नावल में पेश समस्या, पात्रों का चरित्र चित्रण।

इकाई 4

लोक नृत्य - परिभाषा, स्वभाव और उद्देश्य, पंजाब के प्रमुख लोक नृत्य - भांगड़ा, गिट्टा, सम्मी, झूमर, लुइडी, किकली ।

लोक खेल- परिभाषा, प्रकृति और उद्देश्य, पंजाब के प्रमुख लोक खेल- सौँची-पक्की, कोटला छपाकी, गुल्ली डंडा, पिट्टू। पंजाब के प्रमुख त्यौहार- विसाखी, राखी, लोहड़ी, दिवाली, तीयां।

इकाई 5

पंजाब के प्रमुख लोक मेले- जरग दा मेला, छपार का मेला, जगरावां दी रोशनी, मुक्तसर दा मेला, बुड्डा जौहड़ दा मेला। रस, छंद और अलंकार का अर्थ, परिभाषा, उदाहरण एवं प्रकार।

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:-

1. संत सिंह सेखों (संपादक), छः दर्शन (एकांकी संग्रह), पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाब यूनिवर्सिटी, चण्डीगढ़।
2. जसवन्त सिंह कंवल, सच नू फाँसी (पंजाबी उपन्यास), यूनिस्टार (लोकगीत) पब्लिकेशन, मोहाली।
3. जीत सिंह जोशी, सभ्याचार अते लोकधारा दे मूल सरोकार, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
4. गुरबख्स सिंह फ्रेंक, सभ्याचार अते पंजाबी सभ्याचार, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
5. सरवन सिंह, पंजाब दीयां देसी खेडॉ, पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
6. जीत सिंह जोशी, लोक कला अते सभ्याचार, पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
7. प्रेम प्रकाश सिंह, भारतीय काव्यशास्त्र, मदान प्रकाशन, पटियाला।
8. राजेंद्र सिंह शास्त्री, काव्य प्रकाश, प्रकाशन ब्यूरो, पंजाबी विश्वविद्यालय, पटियाला।
9. दुनी चंद, साहित्य दर्पण, प्रकाशन ब्यूरो, पंजाब विश्वविद्यालय, चंडीगढ़।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਦੂਜਾ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਇਕਾਂਗੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ- ਛੇ ਦਰਸ਼ਨ (ਸੰਪਾਦਕ- ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ, ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ, ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਨਾਵਲ 'ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ' (ਨਾਵਲਕਾਰ-ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ), ਨਾਵਲ ਦਾ ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਕਥਾਨਕ, ਨਾਵਲ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ-ਚਿੱਤਰਣ।

ਯੂਨਿਟ 4

ਲੋਕ ਨਾਚ- ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਮੰਤਵ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਨਾਚ- ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ, ਸੰਮੀ, ਝੂਮਰ, ਲੁੱਡੀ, ਕਿੱਕਲੀ।
ਲੋਕ ਖੇਡਾਂ- ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੰਤਵ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਖੇਡਾਂ- ਸੈਚੀ-ਪੱਕੀ, ਕੋਟਲਾ ਛਪਾਕੀ, ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ, ਪਿੱਠੂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰ- ਵਿਸਾਖੀ, ਰੱਖੜੀ, ਲੋਹੜੀ, ਦੀਵਾਲੀ, ਤੀਆਂ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਮੇਲੇ- ਜਰਗ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਛਪਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਬੁੱਢਾ ਜੌਹੜ ਦਾ ਮੇਲਾ।
ਰਸ, ਛੰਦ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਉਦਾਹਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ (ਸੰਪਾਦਕ), ਛੇ ਦਰਸ਼ਨ (ਇਕਾਂਗੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
2. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ (ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ), ਯੂਨੀਸਟਾਰ (ਲੋਕਗੀਤ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੋਹਾਲੀ।
3. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
4. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
5. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਖੇਡਾਂ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
6. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਲੋਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
7. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਮਦਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ।
8. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਕਾਵਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
9. ਦੁਨੀ ਚੰਦ, ਸਾਹਿਤਯ ਦਰਪਣ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर

बी.ए. (तृतीय सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

काव्य संग्रह 'मधकालीन पंजाबी कावि लहिरा' (संपादक: कुलदीप सिंह एवं डा. संदीप सिंह मुंडे) में शामिल कवियों की रचनाओं/कविताओं की प्रसंग सहित व्याख्या, कविता के कथानक, सार, विषय वस्तु, केंद्रीय भाव।

इकाई 3

काव्य संग्रह 'मधकालीन पंजाबी कावि लहिरा' (संपादक: कुलदीप सिंह एवं डा. संदीप सिंह मुंडे) में शामिल कवियों का जीवन, साहित्यक योगदान एवं काव्य कला।

इकाई 4

1701 से 1850 ई. तक का पंजाबी साहित्य का इतिहास / उत्पन्न साहित्यक धारा - सूफी काव्य, क्रिस्सा काव्य, बीर रसी काव्य, वारतक/गद्य।

इकाई 5

विराम चिह्न: परिचय व उपयोग। अशुद्ध वाक्यों से शुद्ध वाक्य। शब्द का अर्थ और उसका वाक्य में प्रयोग। वाक्य रचना (साधारण, संयुक्त और मिश्र वाक्य)। वाक्यों में लिंग परिवर्तन। वाक्यों में वचन परिवर्तन।

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:

1. कुलदीप सिंह एवं डा. संदीप सिंह मुंडे (संपादक), 'मधकालीन पंजाबी कावि लहिरा' (काव्य संग्रह), यूनिस्टार (लोकगीत) पब्लिकेशन, मोहाली।
2. पंजाबी साहित्य का इतिहास (1701 से 1850 ई.) पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
3. पंजाबी साहित्य का इतिहास (भाग 1 व 2), भाषा विभाग पंजाब, पटियाला।
4. किरपाल सिंह कसेल, प्रमिंदर सिंह, गोबिन्द सिंह लांबा, पंजाबी साहित्य की उत्पत्ति ते विकास, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
5. जोगिन्दर सिंह, पिंगल अते अरूज, पंजाबी साहित्य अकादमी, लुधियाना।
6. अजोकी पंजाबी का व्याकरण, पंजाब स्कूल सिखिया बोर्ड, साहिबजादा अजीत सिंह नगर।
7. सुरेन्द्र सिंह खैरा, पंजाबी भाषा व्याकरण अते बंतर, प्रकाशन ब्यूरो, पंजाबी विश्वविद्यालय, पटियाला।
8. बूटा सिंह बराड़, पंजाबी व्याकरण सिद्धांत अते विहार, 5आब प्रकाशन, जालंधर।
9. डा. ज्योति शर्मा, पंजाबी व्याकरण, वारिस शाह फाउंडेशन, अमृतसर।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਤੀਜਾ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਲਹਿਰਾਂ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਲਹਿਰਾਂ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਕਲਾ।

ਯੂਨਿਟ 4

1701 ਤੋਂ 1850 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ/ ਉਪਜੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ- ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ, ਬੀਰ ਕਾਵਿ, ਵਾਰਤਕ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ : ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ। ਅਸੁੱਧ ਵਾਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਵਾਕ। ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ। ਵਾਕ-ਰਚਨਾ (ਸਧਾਰਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ)। ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਬਦਲੇ, ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਚਨ ਬਦਲੇ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ (ਸੰਪਾਦਕ), 'ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਲਹਿਰਾਂ' ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਲੋਕਗੀਤ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੇਹਲੀ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (1701 ਤੋਂ 1850 ਈ.) ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
3. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ 1 ਅਤੇ 2), ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ।
4. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਬਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
5. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਗਲ ਅਤੇ ਅਰੂਜ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
6. ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖੀਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ।
7. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਤਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
8. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ, 5ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ।
9. ਡਾ. ਜੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर

बी.ए. (चतुर्थ सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

कहानी संग्रह 'कथा दीप' (संपादक: डा. संदीप सिंह मुंडे, डा. बीरबल सिंह व कुलदीप सिंह) में शामिल कहानियों में प्रसंग सहित व्याख्या, कहानी के कथानक, कहानी सारांश, विषय वस्तु, साहित्यिक आलोचना, कहानियों के पात्रों का चरित्र चित्रण।

इकाई 3

सफरनामा 'सज्जन समुन्द्रों पार दे' (लेखक: राम नारायण सिंह दरदी) के कथानक, कांड का सारांश, विषयवस्तु, प्रस्तुत घटनायें।

इकाई 4

प्रमुख लोक वाद्य यंत्र:- ढोल, घड़ा, ढड़ और सारंगी, इकतारा, अलगोजा, वंजली, रबाब, काटो।

प्रमुख लोक आभूषण (गहने):- सिर के आभूषण, कान के आभूषण, नाक के आभूषण, गर्दन के आभूषण, हाथ के आभूषण, पैरों के आभूषण, पुरुषों के आभूषण। जन्म, विवाह और मृत्यु से सम्बन्धित रीतियां/ रीति रिवाज।

इकाई 5

साहित्य का अर्थ, प्रकृति, तत् और प्रयोजना साहित्य के रूप:- नावल, नाटक, एकांकी, कहानी व किस्सा की परिभाषा, तत् और विशेषताएं

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:-

1. डा. संदीप सिंह मुंडे, डा. बीरबल सिंह व कुलदीप सिंह (संपादक), 'कथा दीप' (कहानी संग्रह), यूनिस्टार (लोकगीत) पब्लिकेशन, मोहाली।
2. राम नारायण सिंह दरदी, सज्जन समुन्द्रों पार दे (सफरनामा), लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
3. जीत सिंह जोशी, सभ्याचार अते लोकधारा दे मूल सरोकार, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
4. गुरबख्स सिंह फ्रैंक, सभ्याचार अते पंजाबी सभ्याचार, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
5. जीत सिंह जोशी, लोक कला अते सभ्याचार, पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
6. प्रो. बलबीर सिंह पुन्नी, पंजाबी लोकधारा अते सभ्याचार, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
7. दुनी चंद, साहित्य दर्पण, प्रकाशन ब्यूरो पंजाब विश्वविद्यालय, चंडीगढ़।
8. साहित दे रूप- किरपाल सिंह व परमिन्द्र सिंह, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਚੋਥਾ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਕਥਾ ਦੀਪ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ, ਡਾ. ਬੀਰਬਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਕਥਾਨਕ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ, ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਣ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਸਫਰਨਾਮਾ 'ਸੱਜਣ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਦੇ' (ਲੇਖਕ: ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ) ਦੇ ਕਥਾਨਕ, ਕਾਂਡ ਦਾ ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਪੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ।

ਯੂਨਿਟ 4

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ :- ਢੋਲ, ਘੜਾ, ਢੱਡ ਤੇ ਸਾਰੰਗੀ, ਇਕਤਾਰਾ, ਅਲਗੋਜ਼ਾ, ਵੰਝਲੀ, ਰਬਾਬ, ਕਾਟੋ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਗਹਿਣੇ:- ਸਿਰ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਨੱਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਗਰਦਨ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ। ਜਨਮ, ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ: ਨਾਵਲ, ਨਾਟਕ, ਇਕਾਂਗੀ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਕਿੱਸਾ - ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ, ਡਾ. ਬੀਰਬਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, 'ਕਥਾ ਦੀਪ' (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਲੇਕਗੀਤ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੇਹਾਲੀ।
2. ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਸੱਜਣ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਦੇ (ਸਫਰਨਾਮਾ), ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
3. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਸਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
4. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
5. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਲੋਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
6. ਪ੍ਰੋ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
7. ਦੁਨੀ ਚੰਦ, ਸਾਹਿਤਯ ਦਰਪਣ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
8. ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ- ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर

बी.ए. (पांचवा सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

काव्य संग्रह 'कावि उडारी' (संपादक: कुलदीप सिंह एवं डा. संदीप सिंह मुंडे) में शामिल कवियों की रचनाओं/कविताओं की प्रसंग सहित व्याख्या, कविता के कथानक, सार, विषय वस्तु, केंद्रीय भाव।

इकाई 3

काव्य संग्रह 'कावि उडारी' (संपादक: कुलदीप सिंह एवं डा. संदीप सिंह मुंडे) में शामिल कवियों का जीवन, साहित्यिक योगदान एवं काव्य कला।

इकाई 4

पंजाबी नावल, पंजाबी कहानी, आधुनिक पंजाबी कावि, पंजाबी एकांगी, पंजाबी नाटक व पंजाबी निबंध का जन्म एवं विकास।

इकाई 5

संक्षिप्त रचना (शीर्षक सहित), पैरा-रचना (अधिकतम 90-100 शब्द), पहेली सुलझाओ, अखान व मुहावरे (अर्थ व वाक्य में प्रयोग)

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:

1. कुलदीप सिंह व डा. संदीप सिंह मुंडे (संपादक), 'कावि उडारी' (काव्य संग्रह), यूनिस्टार (लोकगीत) पब्लिकेशन, मोहाली।
2. पंजाबी साहित्य का इतिहास (1851 से आधुनिक काल), पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
3. पंजाबी साहित्य का इतिहास (भाग 1 व 2), भाषा विभाग पंजाब, पटियाला।
4. किरपाल सिंह कसेल, प्रमिंदर सिंह, गोबिन्द सिंह लांबा, पंजाबी साहित्य की उत्पत्ति ते विकास, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
5. जोगिन्दर सिंह, पिंगल अते अरुज, पंजाबी साहित्य अकादमी, लुधियाना।
6. अजोकी पंजाबी का व्याकरण, पंजाब स्कूल सिखिया बोर्ड, साहिबजादा अजीत सिंह नगर।
7. सुरेन्द्र सिंह खैरा, पंजाबी भाषा व्याकरण अते बंतर, प्रकाशन ब्यूरो, पंजाबी विश्वविद्यालय, पटियाला।
8. बूटा सिंह बराड़, पंजाबी व्याकरण सिद्धांत अते विहार, 5आब प्रकाशन, जालंधर।
9. डा. ज्योति शर्मा, पंजाबी व्याकरण, वारिस शाह फाउंडेशन, अमृतसर।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਪੰਜਵਾਂ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਕਾਵਿ ਉਡਾਰੀ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਕਾਵਿ ਉਡਾਰੀ' (ਸੰਪਾਦਕ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਕਲਾ।

ਯੂਨਿਟ 4

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ, ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ (ਸਿਰਲੇਖ ਸਮੇਤ), ਪੈਰਾ -ਰਚਨਾ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 90-100 ਸ਼ਬਦ), ਬੁਝਾਰਤ ਸੁਲਝਾਓ, ਅਖਾਣ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ (ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ)।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ (ਸੰਪਾਦਕ), 'ਕਾਵਿ ਉਡਾਰੀ' (ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਯੂਨੀਸਟਾਰ (ਲੋਕਗੀਤ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੋਹਾਲੀ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (1851 ਈ. ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ) ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
3. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ 1 ਅਤੇ 2), ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ।
4. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
5. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਗਲ ਅਤੇ ਅਰੂਜ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
6. ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖੀਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ।
7. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਤਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
8. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ, 5ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ।
9. ਡਾ. ਜੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।

महाराजा गंगासिंह विश्वविद्यालय, बीकानेर
बी.ए. (छठा सेमेस्टर)

विषय - पंजाबी

कुल पूर्णांक -120

न्यूनतम उत्तीर्णांक -44

समय - अधिकतम 3 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. परीक्षा का माध्यम केवल पंजाबी होगा एवं प्रश्नपत्र केवल पंजाबी भाषा में ही बनाया जाएगा।
2. विद्यार्थियों एवं प्राध्यापकों से अपेक्षा है कि अध्ययन व अध्यापन का माध्यम पंजाबी में ही हो एवं गुरुमुखी लिपि ही मान्य होगी।

पाठ्यक्रम

इकाई 1 व 2

नाटक 'वर घर' (नाटककार: आई.सी. नंदा) में से प्रसंग सहित व्याख्या, नाटक का कथानक, सारांश, विषय वस्तु, साहित्यिक आलोचना, नाटक के पात्रों का चरित्र चित्रण।

इकाई 3

निबंध संग्रह 'अरमानी पैड़ा' (डॉ. संदीप सिंह मुंडे और कुलदीप सिंह) में शामिल निबंधों का कथानक, सारांश, विषय-वस्तु, निहित भाव।

इकाई 4

प्रमुख मुक्त लोक काव्य रूप :- कीरना, अलाहुनी, टप्पा, निक्की बोली, लंबी बोली, छंद-परागा, सिठनी।
प्रमुख बंधित काव्य रूप:- घोड़ीयां, सुहाग, दोहड़ा, वार, बारा माह, थिती।
प्रमुख लोक नाटक:- लीला नाटक, सांग नाटक, नकलां, गिद्धा नाटक।

इकाई 5

नजम, गजल, गीत एवं खुली कविता: परिभाषा, मुख्य लक्षण एवं उदाहरण।
निबन्ध, जीवनी तथा सफरनामा: परिभाषा, प्रकृति तथा लक्षण/ विशेषताएं।

पाठ्य पुस्तकें एवं सहायक पुस्तकें:-

1. आई.सी. नंदा, वर घर (नाटक), पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी पटियाला।
2. डॉ. संदीप सिंह मुंडे और कुलदीप सिंह, 'अरमानी पैड़ा' (निबंध संग्रह), यूनिस्टार (लोकगीत) प्रकाशन, मोहाली।
3. जीत सिंह जोशी, सभ्याचार अते लोकधारा दे मूल सरोकार, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
4. गुरबख्स सिंह फ्रेंक, सभ्याचार अते पंजाबी सभ्याचार, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
5. जीत सिंह जोशी, लोक कला अते सभ्याचार, पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
6. प्रो. बलबीर सिंह पुन्नी, पंजाबी लोकधारा अते सभ्याचार, वारिश शाह फाउंडेशन, अमृतसर।
7. दुनी चंद, साहित्य दर्पण, प्रकाशन ब्यूरो पंजाब विश्वविद्यालय, चंडीगढ़।
8. किरपाल सिंह व परमिन्द्र सिंह, साहित दे रूप, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।
9. रतन सिंह जग्गी, साहित दे रूप, पब्लिकेशन ब्यूरो, पंजाबी यूनिवर्सिटी, पटियाला।
10. राजेन्द्र सिंह सेखों, आलोचना अते पंजाबी आलोचना, लाहौर बुक शॉप, लुधियाना।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬੀ.ਏ. (ਛੇਵਾਂ ਸਮੈਸਟਰ)

ਵਿਸ਼ਾ - ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ-120

ਪਾਸ ਅੰਕ - 44

ਸਮਾਂ- 3 ਘੰਟੇ

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-

1. ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਲੇਬਸ

ਯੂਨਿਟ 1 ਅਤੇ 2

ਨਾਟਕ 'ਵਰ ਘਰ' (ਨਾਟਕਕਾਰ: ਆਈ. ਸੀ. ਨੰਦਾ) ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਨਾਟਕ ਦਾ ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ, ਨਾਟਕ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ।

ਯੂਨਿਟ 3

ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਅਰਮਾਨੀ ਪੈੜਾਂ' (ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕਥਾਨਕ, ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਨਿਹਿਤ ਭਾਵ।

ਯੂਨਿਟ 4

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਰੂਪ :- ਕੀਰਨਾ, ਅਲਾਹੁਈ, ਟੱਪਾ, ਨਿੱਕੀ ਬੋਲੀ, ਲੰਮੀ ਬੋਲੀ, ਛੰਦ ਪਰਾਗਾ, ਸਿੱਠਣੀ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੱਝਵੇਂ ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਰੂਪ :- ਘੋੜੀਆਂ, ਸੁਹਾਗ, ਦੇਹੜਾ, ਵਾਰ, ਬਾਰਾ ਮਾਰ, ਥਿਤੀ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਨਾਟ :- ਲੀਲਾ ਨਾਟਕ, ਸਾਂਗ ਨਾਟਕ, ਨਕਲਾਂ, ਗਿੱਧਾ ਨਾਟਕ।

ਯੂਨਿਟ 5

ਨਜ਼ਮ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਗੀਤ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ।

ਨਿਬੰਧ, ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਲੱਛਣ/ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਆਈ.ਸੀ. ਨੰਦਾ, ਵਰ ਘਰ (ਨਾਟਕ), ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ।
2. ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, 'ਅਰਮਾਨੀ ਪੈੜਾਂ' (ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਯੂਨੀਸਟਾਰ (ਲੋਕਗੀਤ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮੋਹਾਲੀ।
3. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਸਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
4. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
5. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਲੋਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
6. ਪ੍ਰੋ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
7. ਦੁਨੀ ਚੰਦ, ਸਾਹਿਤਯ ਦਰਪਣ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
8. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
9. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
10. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।